

Stanovisko senátorských klubů STAN, KDU-ČSL a SENÁTOR 21

Senátorské kluby *Starostové a nezávislí*, *KDU-ČSL a nezávislí* a *Klub pro liberální demokracii - SENÁTOR 21* se před několika týdny rozhodly zabývat jednáním prezidenta republiky Miloše Zemana v kauze „novičok“ a zvážit, zdali nedošlo k porušení Ústavy České republiky takovým způsobem, který by vedl k podání žaloby na prezidenta republiky z velezrady či případně hrubého porušení Ústavy.

Zároveň s ohledem na množství se podněty občanů, abychom zahájili proces ústavní žaloby prezidenta republiky Miloše Zemana, uvádíme následující:

Od svého zvolení prezidentem republiky v roce 2013 dává Miloš Zeman najevo distanci od **civilizovaného pojetí politiky v demokratickém právním státě**, který je pevně etablovanou součástí západní politické kultury. Projevuje se to přinejmenším na třech úrovních: ústavní, politické a symbolické.

Pokud jde o **úroveň ústavní**, soustavně podrývá význam ústavního pořádku jako významového a hodnotově orientovaného řádu pravidel, jehož úkolem je směřovat a omezovat jednání veřejné moci. Jde jak o popírání relevance toho, jak se Ústava vykládala a aplikovala v minulosti ("*idiotský pojem ústavních zvyklostí*"), tak především o destrukci základní charakteristiky formy vlády České republiky jako republiky parlamentní, a to v zájmu vlastní kompetenční expanze. To není přirozeným důsledkem zavedení přímé volby hlavy státu, ale výsledkem chtění mít jinak založený ústavní systém s oslabenými pojistkami zneužití moci.

Nejlépe to je vidět na vztahu k vládě, kam patří výhrůžky z jara 2013 o možnosti odvolání předsedy vlády Petra Nečase, což by znamenalo jednostranné svržení vlády, nikoliv ovšem Poslaneckou sněmovnu, které to přísluší, nýbrž prezidentem republiky, jmenování vlády Jiřího Rusnoka navzdory vůli politických stran zastoupených v Poslanecké

sněmovně a udržování této vlády bez důvěry u moci měsíce po parlamentních volbách, politické spory s předsedou vlády Bohuslavem Sobotkou o rozsah kompetencí, zejména v několik týdnů trvajícím odmítání odvolat ministra financí Andreje Babiše či v blokování jiných změn ve vládě, popření smyslu parlamentní odpovědnosti vlády jednoznačným trváním na osobě předsedy vlády Andreje Babiše, vytvořením časového rámce jednání o sestavení vlády, v němž volební vítěz není v zásadě motivován ucházet se o důvěru Poslanecké sněmovny, protože jej prezident republiky nechává vládnout měsíce a realizovat svou politiku, jako by důvěru Poslanecké sněmovny měl, čímž prezident republiky selhává ve své roli strážce ústavních pravidel. K tomu je možné dodat nezákonné odmítání jmenovat profesory, pokud má vůči nim libovolné výhrady, pojetí funkcí velvyslanců jako odměn pro podporovatele v prezidentské volbě, s čímž jsme se dosud setkávali občas v USA, kde je ovšem prezidentský systém, odložení jmenování soudců obecných soudů, jako by to byli osobní nominanti odcházejícího ministra spravedlnosti, ač vůči jiným výkonům členů vlády ve stavu demise žádné námitky neformuluje.

Na **úrovni politické** je markantní, že není podstatné jen to, co Miloš Zeman dělá anebo nedělá, ale velmi často hlavně to, co říká, jaká témata nastoluje a jaká společenská tabu prolamuje. Zřetelné je to v úsilí zcela změnit zahraničně-politické směřování České republiky východním směrem přimknutím k autoritářským režimům Ruska a Číny, mluvčím jejichž zájmů u nás se už stal. Konkrétní výroky snad k tomu není ani třeba dokládat.

Ve vnitrostátní politice je patrná jak snaha zvětšovat prostor prezidentského úřadu, tak především snaha propojit jej s politickými silami, které by v minulosti byly po zásluze marginalizovány jako levý a pravý extrém. Patří sem i pokus o vytvoření prezidentské politické strany SPO/Z, zejména však dlouhodobé rozvracení ČSSD. Nejnověji otevřená podpora SPD, která je vnímána jako extremistická.

V neposlední řadě sem zapadá i umožnění sestavení menšinové vlády, závislé na podpoře přímé ideové pokračovatelky KSČ, tedy KSČM.

Symbolická rovina obnáší výběr spolupracovníků a odpovědnost za jejich počínání, které by bylo v některých případech v zahraničí nemyslitelné, způsob vystupování na veřejnosti, urážky konkrétních osob i vulgarismy, pomstychtivost, které ve svém souhrnu stahují Hrad z místa, k němuž se vztahujeme jako k symbolu české státnosti, na místo symbolizující pokleslost politických poměrů.

Všechno řečené je hodno kritiky a odsouzení, a to také jako občané i senátoři děláme. V kauze neodvolání Andreje Babiše ministrem financí byl v Senátu připraven návrh žaloby pro hrubé porušení Ústavy, k jeho podání však nedošlo, protože ministr financí nakonec odvolán byl. Mnohé skutky jsou vystaveny hodnocení občanů - voličů, a ti zvolili Miloše Zemana prezidentem republiky i podruhé. To však neznamená, že jej nemáme kritizovat, ani to ale neznamená, že jej máme za vše žalovat, protože ne vše, co se nám nelíbí, je velezradou nebo hrubým porušením ústavního pořádku. V polarizované společnosti má Miloš Zeman množství příznivců, pro něž je adekvátním, ne-li ideálním prezidentem.

Největší rozruch v poslední době vyvolal případ chemické látky "novičok" ve vazbě k prezidentově indiskreci. V tomto případě se mluvilo i o možném stíhání pro velezradu, a to proto, že prezident republiky jedná proti svrchovanosti (a bezpečnosti) České republiky, resp. v zájmu cizí moci. Při zvážení dostupných materiálů, usnesení výboru Senátu pro zahraničí a bezpečnost, který konstatoval, že prezident ohrozil bezpečností zájmy České republiky, a po konzultacích s ústavními právníky jsme dospěli k názoru, že prezidentovo jednání v kauze „novičok“ zřejmě nenaplnilo míru a intenzitu velezrady. Ústava České republiky neodlišuje stupně jednání prezidenta, který případně ohrožuje bezpečnost země a jejích obyvatel. Je však varující řetězení problematického jednání

prezidenta, které svojí četností, dle našeho názoru, často atakuje důvody k podání ústavní žaloby.

Ústava nepředpokládá, že do nejvyšší ústavní funkce by se mohl legitimně dostat občan, zvláště při přímé volbě, který by **vykazoval jednání ohrožující vlastní zemi a její občany.**

Ocitáme se však v situaci důkazní nouze: opravdu se prezident republiky vědomě pokouší sloužit cizím zájmům na úkor České republiky? Anebo je jeho zdravotní stav takový, že nemá úplně pod kontrolou všechny své projevy? **Bez dostatečných informací o prezidentově zdravotním stavu se k tomu nedá přesně vyjádřit.**

Přes tuto skutečnost, kdy jsme došli k názoru, že v této chvíli není jednání prezidenta průkazným porušením Ústavy České republiky pro velezradu, či hrubé porušení Ústavy, chceme občany České republiky ujistit, že jsme si vědomi své role a jsme připraveni ji podle okolností aktivovat.